

JEDEN ZAPOMENUTÝ DOPIS NAVŽDY ZMĚNÍ JEJÍ ŽIVOT

ZTRACENÝ PŘÍBĚH



LAURA SWEENEY

KLOUKAN



edice
KLOKAN

Copyright © Laura Sweeney, 2025
Translation © Zdík Dušek, 2026
Copyright © ALPRESS, s. r. o.

Všechna práva vyhrazena.
Žádnou část knihy není dovoleno užít
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez písemného
souhlasu držitele práv, s výjimkou krátkých citací
nebo odkazů, které tvoří součást kritického hodnocení.

Z anglického originálu MY GRANDMOTHER'S SECRET
vydaného v roce 2025 nakladatelstvím Bookouture
přeložil Zdík Dušek
Redakční úprava Drahomíra Smutná
Vydalo nakladatelství Alpress, s. r. o., Frýdek-Místek,
v edici Klokan, 2026
shop@alpress.cz
Vydání první

ISBN 978-80-7695-737-4

Mamce a tátovi

Prolog

Lily

Červen 1945

Cesta k poštovní schránce na konci Beachfront Road byla posetá konfetami a pomačkanými pártý čepičkami. O bíle natřenou zídku kolem přední zahrádky u Seafoam Cottage se opíral složený stůl na kozách. Zídku lemovaly železné pahýly, na které se jednoho dne vrátí díly plotu, když teď nastal mír.

Kolečka kočárku, který jsem tlačila, se zamotala do vyhozené černo-bílo-modré vlajkoslávy ležící na chodníku, takže jsem musela zastavit a odstranit ji. Ze sousedního domu vyšla Sheila Jonesová s vlasy stále ještě v natáčkách. Obálku, kterou jsem držela v ruce, jsem zasunula do kapsy sukně a uhladila si krátké plavé lokny, jež mi vlály ve větru.

„Dobré ráno, Lily,“ zasípala Sheila – plíce měla nenařavitelně poškozené tím, že si celý život zapalovala jednu woodbinku od druhé. Stuha kouře z cigarety mezi jejími prsty s nikotinovými skvrnami ve mně probudila zasunutou vzpomínku, ale rychle jsem ji potlačila.

„Dobré ráno, Sheilo. Líbil se ti večírek?“

Dlouze potáhla z cigarety. „Takovou pěknou slezINU už jsme neměli docela dlouho, co? Musíme být vděční, že už to teď zase jde. Richard je v pořádku?“

Přikývla jsem.

„To je dobře. No,“ střelila pohledem po mé ruce, která se mimovolně přitiskla ke kapse s obálkou, „nebudu tě zdržovat.“

„Uvidíme se v neděli v kostele.“ Dopis jako by propaloval díru do látky sukně. Přisahala bych, že se z něj šíří žár, dost silný na to, aby mi popálil nohu.

„To rozhodně uvidíme. Možná půjde i moje Betty, jestli se na chvíli odtrhne od těch svých knih,“ řekla Sheila s dalším pohledem na moji kapsu.

Jakmile se za ní zavřely dveře domku, vydechla jsem a znovu vytáhla dopis. Zapleskal v poryvu větru, který přiletěl od dovecoteské pláže několik metrů pode mnou a přinesl s sebou drobounké kapky slaného příboje, jež na papíře vypadaly jako malé slzy. Moje písmo na přední straně obálky bylo menší než obvykle, jako bych se bála, že mi dojde místo. Přejela jsem palcem po slovech – jen zlehka, opatrně, abych nerozmazala inkoust.

*Pan H. Benoit
rue de Lyon 4
Paříž
FRANCIE*

Čára, kterou jsem podtrhla název země, nebyla rovná. Políbila jsem jeho jméno a zvedla obálku k poštovní schránce. Roh obálky už se dotkl otvoru, než jsem ucukla a nacpala ji zpátky do kapsy.

Teprve doma, když jsem se opírala o stěnu předsíně, se můj dech vrátil k normálu. Nešlo to – nemohla jsem ten dopis poslat. Proč bych to ostatně dělala? Bylo pozdě. Mosty byly spáleny a voda, která pod nimi kdysi plynula, dávno skončila v moři. V duchu jsem si vynadala za to, že jsem ho vůbec napsala, vydusala jsem po schodech a zašla do svojí ložnice. Otevřela jsem zásuvku se spodním prádlem a vytáhla

jsem velkou bílou obálku schovanou pod starým podvazkovým pásem. Rozvázala jsem bílou stuhu, jíž byla převázaná, a připojila neposlaný dopis k ostatním uvnitř. Zase jsem ji ukryla. A s ní i tajemství, které si s manželem vezmeme do hrobu.

1

Grace

Srpen 2015

Grace potřebovala jen chvilkový oddech od brebentění a cinkání čajových lžiček o porcelán vyplňujících kostelní sál vedle. Potřebovala si odpočinout i od soucitných pohledů a omluvných úsměvů. Když ale teď byla sama ve studené kostelní lodi ze šestnáctého století, nemohla se uvolnit. Ať stála, nebo seděla, nedokázala zmírnit zármutek, který ji vyplňoval. Prošla jižní uličkou, opřela se o dělené okno a vyhlédla na kamennou klenbu mostu přes železniční trať, která vedla rovnoběžně s rušnou High Street v Dovecotu, i na oblázkovou pláž omývanou vlnami. Plochá, šedivá mořská hladina se hodila k tísní v Graceině srdci, které pod černými šaty nějakým způsobem stále tlouklo, ačkoliv se roztránilo na několik kousků. Během třiatřiceti let svého života prošla několika těžkými chvílemi, ale dnešek jí připadal ze všech nejhorší. Neklidně si rozpustila drdol, prohrábla zlaté plavé vlasy a nechala je splývat na ramena. S povzdechem se otočila zády k zarámované momentce Dovecotu, posadila se do zadní lavice a zakryla si obličej rukama.

Před hodinou celým kostelem zněly uctivé tiché hlasy, laskavá slova a oblíbené hymny její babičky Lily. Teď po pohřbu tu bylo jen ticho, které tíživě spočívalo na Graceiných ramenech jako stará deka.

Vrzly dveře, Grace si otřela z tváří čerstvé slzy a ohlédla se. V záři odpoledního slunce se objevila Benova vysoká silueta. Přisedl k ní a rozepnul si knoflík černého saka.

„Tady jsi,“ řekl tiše a prohrábl si krátké, kaštanově hnědé vlasy.

„Promiň, potřebovala jsem pauzu. Je to náročný den,“ odpověděla a přenesla pohled k oltáři. Pevná statná postava bývalého manžela byla jediným prvkem, který jí připadal reálný. Dloubl do ní loktem a Grace sklopila oči od stropu. Z vlídnosti v jeho modrošedých očích jí vytryskly čerstvé slzy. Otřela si je promočeným papírovým kapesníčkem a bojovala s nutkáním opřít si hlavu o Benovu hruď a pohroužit se do bezpečí jeho silných paží. Pravděpodobně by mu to nevadilo, ale nebylo to správné. Už uplynul rok od chvíle, kdy dospěli ke společnému rozhodnutí, že jim bude líp, když se rozejdou. Jako by vycítil její dilema, jednou rukou ji objal a ona mu položila hlavu na široké rameno.

„Děkuju,“ zašeptala a Ben jí nepatrně sevřel paži.

„Dostaneš se z toho, Grace,“ řekl.

„Já nevím. Totiž, je to tak skutečné, když je teď navždy pryč. A nevím, co si bez ní počnu. Byla víc než moje babička, byla moje všechno. Po mamčině smrti a tátově odchodu se stala mou náhradní matkou, nejlepší kamarádkou, mojí skálou a inspirací pro můj hloupý sloupek v časopise. Svěřovala jsem jí tajemství. Všechno, co jsem se kdy naučila důležitého, vím od ní. A teď je pryč, i když bych od ní ještě tolik potřebovala.“

„Ale no tak. Nepotřebuješ inspiraci, abys psala o tom, jak být dobrou mámou, protože jí jsi. Víš, že právě teď ti to tak možná nepřipadá, ale budeš v pořádku. Máš přátele, jako je Rachel, tvůj děda a já.“

Grace si povzdychla a odtáhla se od něj. „Jenže ve skutečnosti dědu nemám, či snad ano?“ Bez jeho objetí jí rychle chladla ramena.

Ben sepal ruce v klíně. „Jo, já vím, je to složité. Ale pořád jsem tu pro tebe já, to přece víš. A hele, pořád je tu taky náš Harry.“

Grace se usmála, i když jí do očí vhrkly další slzy. „Ano, aspoň že máme Harryho.“ Nadechla se, aby o svém synovi řekla ještě něco, ale dveře kostela se opět s vrznutím otevřely.

„Omlouvám se, že ruším, Grace, ale myslím, že je načase, abychom odvezly Richarda zpátky do Bayview.“

Grace se podívala ke dveřím na Heather, jednu z ošetřovatelek z domova s pečovatelskou službou, kde žil její dědeček. Byla to šlachovitá mladá žena s uličnickým smyslem pro humor a nevyčerpatelnou trpělivostí.

„Jistě, samozřejmě. Díky, Heather.“ Otočila se k Benovi. „Půjdu se s ním rozloučit.“

Prošli gotickým obloukem dveří a Ben do ní znovu dloubl loktem. „Těmhle dubovými dveřmi procházely spousty lidí, ale vsadím se, že tenhle starý kostel nikdy nepoznal milejší paní než Lily. Byla jedinečná.“

Grace vzhlédla k šedivým kamenům kostela svatého Jana a k věži, jež se jim tyčila nad hlavami a mířila k nebi.

„To byla,“ vzdychla.

Grace mávala u okénka auta, zatímco Heather zručně upravovala plédovou deku, kterou Richardovi přehodila kolena, aby mu nebylo chladno. Grace polkla, aby si uvolnila stažené hrdlo, a dívala se, jak se auto rozjíždí od obrubníku a mizí jí z očí za bránou kostela. Dědeček se neohlédl, aby zamával. Proč by se taky ohlížel? Už ji nepoznával. Musel to pro něj být matoucí den. Nebylo pravděpodobné, že by si pamatoval, že Lily Morrisonová, již dnes pohřbili, byla bezmála sedmdesát let jeho ženou. Richard si občas neuvědomoval, ani kdo je on sám, natož lidi kolem něj.

V korunách jabloní kolem parkoviště u kostela zaševalil vítr. Grace se podívala k modré obloze poseté načechranými

beránky, mezi nimiž poletovali rackové využívající stoupající proudy teplého vzduchu. Doufala, že když bude mít zvednutou hlavu, gravitace pomůže, aby se jí slzy nepřelily z očí na tváře.

„Není na tom dobře, vid’?“ poznamenal Ben vedle ní.

„Ne, není. Doktoři říkají, že demence je docela pokročilá. Už nějakou dobu vidím, že se zhoršuje. Když jsem za ním naposledy vzala na návštěvu babičku, nevěděl, kdo to je. Mě už nepoznává dost dlouho.“

„To pro tebe musí být těžké.“

Grace pokrčila rameny. „Přestaň,“ vzdychla a zatahala za volné nitě u rukávu saka. „Přestaň se ke mně chovat tak mile, jenom mě zase rozbřečíš.“

„Tak pojď, dopravím tě domů,“ odpověděl jemně.

„Grace!“ zavolal reverend Clive a rychle se k nim přiblížil zastřešenou brankou od kostela. Lysá hlava se mu leskla na slunci a z jeho kulatého obličje číselna vlídnost. Grace za ním chtěla zajít a poděkovat mu za všechno.

„Jak se cítíte?“

Grace se podařilo vykouzlit chabý úsměv. „Dobře. Budu v pořádku. Clive, za všechno vám děkuju. Během těch posledních pár týdnů jste mi byl velkou oporou. Bez vás bych to nezvládla.“

Clive sevřel její ruku ve svých. Měl měkkou, teplou kůži a z jeho výrazu i držení těla sálal soucit.

„Budu na vás myslet, Grace. Pokud mě budete potřebovat, víte, kde mě najdete.“ Pustil ji a poklepal Bena na paži. Ani jeden z nich už nepromluvil, ale Grace zachytila pohled i nepatrné pokývnutí, jež si vyměnili. Mohla se považovat za šťastnou, že kolem sebe měla lidi, kteří se o ni starali, zvlášť teď, když ji čekala budoucnost bez osoby, jež byla jejím kompasem a zárukou, že Grace nesejde ze správné cesty.

2

Grace

Srpen 2015

Zatímco ji Ben odvážel přes most nad kolejemi a po High Street, Grace vyhlížela z okénka na okolní domy a obchody. Většinu života prožila v malém pobřežním městě Dovecote, několik mil východně od Brightonu, a dokonce i teď, v nejtemnější hodině, ji pohled na městečko vyplňoval příjemným teplem. Řady nezávislých obchůdků ozdobených zavěšenými koši s květinami byly jako majáky odolnosti, které přetrvávaly navzdory všem snahám tržních sil a bezduchých řetězců. Téměř cítila na jazyku chuť křupavých, na másle smažených ryb a hranolků se solí a octem z její oblíbené prodejny.

Hruď se jí sevřela náhlou vzpomínkou na to, jak na ni babička právě před tímhle obchůdkem každé páteční odpoledne po škole čekala a kupovala jí porci hranolků, které si pak snědla na pláži. Dovecote nebylo jen město – jednalo se o společenství, dost velké, abyste se v něm necítili stísněně, ale zároveň i dost malé, abyste potkávali řadu známých tváří. Každé zdejší místo – Harringtonovo knihkupectví, kavárna Na pobřeží, Aoifino kadeřnictví, Crawfordova optika, hospoda U královského dubu, promenáda, pláž, skály, Victoriin park – bylo součástí její minulosti i minulosti její rodiny.

Grace se otočila k Benovi, teprve když zpomalil u malého kruhového objezdu před nádražím na dolním konci High Street.

„Myslíš, že jsem udělala dobře, když jsem nevzala Harryho na babiččin pohřeb?“ zeptala se.

„Bylo to tvoje rozhodnutí, ale pokud na tom záleží, podle mě bylo správné. Je mu teprve deset,“ dodal a s mírným zamračením odbočil na Beachfront Road.

Grace pomalu přikývla a znovu se mezi nimi rozhostilo ticho. Bylo to příjemné, poklidné ticho, úplně jiné než to, jež doprovázelo napjatou atmosféru posledních dnů jejich manželství.

Ben zastavil před samostatně stojícím domem s arkýřovým oknem, kde Grace bydlela v dětství a kam se před rokem vrátila, tentokrát s Harrym. Lily a Richard tu žili dávno před Graceiným narozením. Babička jí často vyprávěla o první noci, kterou tu spolu strávili, o svatební noci, kdy měli jen tu nejnutenější výbavu, ale která pro ni byla nejlepší nocí jejího života.

Těžké zelené závěsy na arkýřovém okně v obývacím pokoji byly stále zatažené, jak je Grace nechala. Zastavila se na chodníku a přejela očima po bíle omítnutých zdech, bleděmodrých pásech kolem oken a pastelově modrých dveří. Sevřela branku tak tvrdě, až se jí reliéf vlny zdobící kliku otiskl do kůže. Viděla babičku všude: v brance, ve stromovém slizoplodu v přední zahradce, v krémově bílých květech oleárií lemujících chodníček ke vchodovým dveřím, ve svažité střeše z červených tašek i verandě. Dokonce i komín v ní vyvolal vzpomínku na to, jak babička vyčinila dědovi, protože při čištění krbu umazal koberec.

Zůstávala ponořená do útěšných vzpomínek, dokud jí Ben nepoložil teplou dlaň na paži.

„Co kdybych zajel k Jakeovi vyzvednout Harryho?“ zeptal se tiše, skoro jako by věděl, že Grace vzpomíná, a nechtěl ji rušit. „Ty běž dovnitř a dej si panáka.“

Po chodbě s terakotovou podlahou se rozlehlo klapnutí vchodových dveří. Grace chvíli hleděla na zdejší dlažbu. Byla původní, dvě stě let stará. Kolik lidí už po ní chodilo?

Kolik příchodů a odchodů ty kameny pamatovaly? Každý, kdo sem někdy zavítal, na nich zanechal neviditelný otisk, stejně jako v jejím srdci zanechal neviditelný otisk každý člověk, kterého kdy milovala.

V domě panovalo takové ticho, že Grace slyšela vlastní tep. Vykročila do kuchyně, položila si kabelku na stůl, klesla na židli a skopla z nohou černé střevíčky. Na stole ležela hromada neotevřené pošty, část adresované paní Grace Curtisové, část slečně Grace Lyttletonové. Opravdu to potřebovala vyřešit, dvě totožnosti byly matoucí. Dopis určený pro paní Lily Morrisonovou ji přiměl odsunout celou hromádku mimo dosah. Podívala se na svůj laptop. Další sloupek, které psala každé dva týdny pro celonárodní ženský časopis, musela odevzdat až za několik dní. Právě teď se tím nepotřebovala zabývat.

Ztěžka se zvedla od stolu a zašla do obývacího pokoje, aby rozhrnula závěsy, a opřela se čelem o studené sklo. Na vteřinu se jí zastavilo srdce, když uviděla dvojici modrých očí, jež jí oplácely pohled, ale šlo jen o její odraz. Kam až jí sahala paměť, jí lidé říkali, že má oči po babičce. Za nízkou kamennou zídou na opačné straně ulice se pláž zužovala k místu, kde se křídově bílé skály setkávaly s mořem. Za bouřlivých dnů se stávalo, že se nějaká vlna přelila přes zídku a zaplavila vozovku. Dřív stálo napravo od babiččina obydlí víc domů, ale silná bouře na začátku minulého století spláchla dva z nich do moře. Zbývající čtyři vydržely, chráněné hrází a Beachfront Road, dokud jeden z nich, Seaview Cottage, nepodlehл věku a zanedbávání a nebyl v šedesátých letech stržen, aby udělal místo rozšířenému parkovišti u vlakového nádraží. Teď zbývaly jen tři, natěsnané u sebe vedle silnice u úpatí skály tyčící se nad mořem, zatímco zbytek Dovecotu se rozrůstal k východu a do vnitrozemí. Grace zavřela oči a zatajila dech, aby slyšela šum moře na oblázcích – základní zvukový doprovod jejího života.

Ze závěsů a polštářů cítila náznak babiččina parfému. Pořád viděla nahrbený stín u čtvercového stolku v arkýři, kde babička pečlivě skládala puzzle nebo psala dopisy – a to až do samého konce.

Prarodiče dům zmodernizovali: nechali nainstalovat ústřední topení a měnili zařízení podle měnícího se vkusu. Za Graceina života byla kuchyně předělána dvakrát a zařízení koupelny kdysi mívalo avokádový odstín. Přebudování spíže u kuchyně v toaletu bylo velkou úlevou. Nikdy se nicméně nedostali k tomu, aby obnovili železný plot kolem zahrádky, demontovaný během války. Jedinou památkou na něj zůstaly pahýly trčící ze zídky. Přes všechny změny si jejich obydlí uchovávalo šarm rybářského domku a zejména obývací pokoj stále vyzařoval staromódní atmosféru s bílými ochrannými dečkami na pohovce s květinovým vzorem, s tapetami, na nichž se střídaly široké zelené a krémové pruhy, a s krbem doplněným o krémové a hnědé obklady ve stylu art deco, který byl přistavěn někdy během dvacátých let. Chyběl už jen slabý závan woodbinek a pánského vlasového krému, které, jak si Grace představovala, byly dřív cítit všude. Časem obývací pokoj zmodernizuje a přivede ho do jednadvacátého století, ale prozatím tu zůstane jako něco na způsob svatyně zasvěcené těm, kdo už nejsou mezi živými.

Na ramenou jí spočívala tíha konce a budoucnost halil zármutek, který tlumil všechny vyhlídky na světlo.

Grace si bůhví pokolikáté toho dne osušila oči, a právě uklízela nádobí z myčky, když v zámku cvakl Harryho klíč. Její syn proběhl chodbou a objal ji hubenýma rukama kolem pasu. Přitiskla ho k sobě a vdechla jeho vůni. Byl rozpálený a udýchaný. Grace zvedla oči k Benovi, který se opíral o dvevní rám, se sakem přehozeným přes předloktí, povolenou kravatou a rozepnutým knoflíčkem u límce košile. Vypadal unaveně.

„Napadlo mě, že potřebuješ trochu času, tak jsme si začali v parku,“ vysvětlil a zhluboka se nadechl. „Stárnu.“

Harry se vymanil z matčina objetí.

„Můžu si jít hrát na počítači?“ zeptal se se štěněcím pohledem. Pořád byl dost malý, aby to u něj zabíralo.

„Jenom do večere. Určitě máš i nějaké domácí úkoly.“

Harryho odpověď zanikla v závanu vzduchu, s nímž odběhl nahoru. Grace sebou lehce trhla, když k nim dolehlo zabouchnutí dveří dětského pokoje.

„Jak se cítíš?“ zeptal se Ben, vzal Grace z rukou hrnek a postavil ho na kuchyňskou linku.

Grace sáhla pro držák na příbory. „Dobře.“

„Chceš, abych vzal Harryho k sobě? Nevadí mi, když si přehodíme dny, kdy ho máme mít v péči, jestli potřebuješ trochu času a prostoru.“

Grace zvedla oči ke stropu, odkud k ní doléhaly kovové tóny počítačové znělky.

„Ne, to je v pohodě. Chci společnost. Myslím, že bych nezahládala, kdyby tu bylo až moc velké ticho.“

„Dobře, ale jestli si to rozmyslíš, stačí zavolat.“

Grace přikývla.

„Tak já pojedou,“ řekl Ben a Grace ho doprovodila ke dveřím.

„Děkuju, žes dneska přijel, a... no, za všechno. Je prima, že tě mám poblíž.“

„Nemáš zač. Chtěl jsem přijet. Lily se ke mně vždycky chovala moc pěkně.“

„Měla tě ráda.“

„Jsem sympaták,“ odtušil Ben a Grace zacukaly rty. „Uvidíme se o víkendu.“ Pohládl ji po paži. Dotyk jeho ruky v ní vyvolal tisíc milých, šťastných vzpomínek a Gracein úsměv se na zlomek vteřiny rozšířil.

„Měj se.“

Ben došel k brance ve chvíli, kdy před domem zastavila Rachel ve svém třešňově červeném Fiatu 500. Stáhla okénko

a Ben se sklonil, aby si s ní promluvil. Nemohlo být jasnější, že se baví o Grace, ani kdyby se její exmanžel a nejlepší kamarádka snažili sebevíc. Grace mimoděk povytáhla pravé obočí a potlačila úsměv. Všichni tři se měli moc rádi a pečovali o sebe – koneckonců se znali od základní školy.

Ben nakonec odjel a Rachel vystoupila z vozu. Měla na sobě pracovní uniformu a zjevně prožila dlouhý den, během nějž žádala zákazníky, aby četli písmena z oční tabulky, ale její vlasy i líčení byly jako obvykle dokonalé. Za třicet let, co ji Grace znala, ještě nikdy neviděla Rachel třeba jen s jediným pramenem kaštanově hnědých vlasů jinde, než kde měl být. Kéž by Rachel mohla říct totéž o Grace. Jako by jedna z nich musela mít nezkrotné vlasy a alergii na většinu kosmetických přípravků, a tím někým nebyla Rachel.

„Drahoušku, jak ti je? Je mi moc líto, že jsem se nemohla zúčastnit. Nepodařilo se mi sehnat nikoho, kdo by se za mě postaral o obchod,“ omlouvala se Rachel a pevně Grace objala. „Pojď, postavíme na čaj a ty mi všechno povíš.“

„Bože, to ne. Dneska jsem vypila tolik čaje, že by potopil loď. Ale v lednici mám láhev bílého.“

Rachel se zazubila. „Já si dám jenom jednu skleničku. Zbytek si zasloužíš ty.“

Grace – se sklenkou vychlazeného chablisu a poté, co pověděla Rachel o událostech dlouhého dne – posunula k ní obálku přes stůl.

„Tohle mi přišlo.“

Rachel obálku zvedla a otevřela. Vytáhla z ní obyčejnou kondolenci s obrázkem bílých lilí. Když nahlédla dovnitř, vykulila oči a podívala se na Grace.

„Tvůj táta poslal kondolenci?“

Grace povytáhla obočí. „Neříkej mu tak. Ví, jak tě nakopnout, když jsi na tom bídne.“

„Nejspíš to tak...“

„Neozval se mi skoro třicet let, od týdne po mamčině smrti, kdy mě opustil, Rach. Neozval se, když jsem se vdala. Neozval se, když se narodil Harry. Ani jsem nevěděla, jestli ještě žije. A ukazuje se, že ano. Co mi na to povíš?“ Z Graceina hlasu zaznívala hořkost a Rachel se jí soucitně zahleděla do očí.

„Napsal ti tu svoji e-mailovou adresu,“ řekla. „Chystáš se...“

„Ne! Nenapíšu mu. Nic o něm nevím. Kdybych ho potkala na Promenádě, ani bych ho nepoznala.“ Grace si vzala kondolenci zpátky a podívala se na nepovědomé písmo. Ze skutečnosti, že ji podepsal „Tony (táta)“ jí vystoupala žluč do úst. Neměl právo označovat se za tátu. Tím přestal být, když jí bylo pět. Vrátila kondolenci do obálky a hodila ji na hromadu v kartonové krabici, která čekala, až ji vynese do popelnice na tříděný odpad. „Je pozdě a tohle určitě nestačí.“

Rachel se předklonila a pohlédla Grace po ruce. Šlo o výmluvné gesto a Grace za něj byla vděčná.

„Máš za sebou po všech stránkách těžký den. Budeš v pořádku?“

Grace narovnala ramena a dopila sklenici. „Zvládnu to.“

„Jak jinak.“

Když Rachel nastoupila do auta, ještě poslala Grace vzdušný polibek. „Dobrou noc, kočko. Zavolej, jestli budeš něco potřebovat.“

„Ahoj,“ odpověděla Grace a zamávala jí.

Po Rachelině odjezdu Grace vystoupala po schodech a zaklepala na dveře Harryho pokoje. Respektovala jeho nedávnou žádost o větší soukromí. Vstoupila a přešla po dřevěné podlaze k bílému stolu u malého okna, kde seděl a – k jejímu údivu – počítal domácí úkol z matematiky.

„Koukni, mami. Napadlo mě, že bude lepší udělat si úkoly bez toho, abys mě do toho musela nutit, když jsi měla

takovej den. Jaký to bylo?“ Mluvil tak mile, a když k ní vzhlédl, v jeho hnědých očích se zračila taková nevinnost, že Grace nedokázala odolat nutkání obejmout ho kolem ramen. Kupodivu se jí nesnažil vymanit. Jeho hubené ruce ji naopak sevřely kolem boků. Dospěl do věku, kdy byl samá ruka samá noha, jako by s nimi zbytek těla nedokázal udržet krok.

„Bylo to náročné, zlatíčko,“ vydechla do jeho měkkých hustých kaštanově hnědých vlasů.

„Nebuď smutná, mami. Já se o tebe postarám,“ pronesl. Jeho slova způsobila, že slzy, jež se Grace draly do očí, volně přetekly na líce.

3

Lily

Duben 1940

„Ach,“ řekla jsem a bezděčně jsem si položila ruku na hrudník, který se mi zvedal a klesal znepokojivou rychlostí. „Nenapadá mě, co bych měla říct, Richarde.“

Richard se opřel o zahradní lavičku a zvedl se z pokleku na jednom koleni.

„Tradiční odpověď zní ano.“

Odvrátila jsem oči a kousla se do rtu. Přecházela jsem po trávníku pod třešní a tenkými prsty jsem tahala za látku svých oblíbených šatů broskvové barvy. Richard říkal, že mi tahle barva jde k pleti a zvýrazňuje moje modré oči. Tráva byla posetá růžovými květními plátky, které se na nás ironií osudu snášely jako konfety. Ozval se hukot, jenž mě přiměl zvednout pohled k bezmračnému, jasně modrému nebi, ale nikde jsem neviděla zdroj toho zvuku. S úlevou, že nás nezasáhne nějaká zbloudilá bomba, jsem se otočila zpátky k Richardovi a přinutila se ke zdvořilému úsměvu. Vypadal velice nervózně a taky trochu sklíčeně.

„Nemohl bys mi dát trochu času na rozmyšlenou? Manželství je děsivě velký krok, Richarde. Pořád jsme hodně mladí. Mně je teprve devatenáct, ty jsi sotva starší a...“ Odmlčela jsem se a zvedla jsem oči k zadní straně matčina a otcova domu. Jemné zachvění záclony v okně jídelny mi prozradilo, že se máma dívá. Předpokládala jsem, že táta dal Richardovi

svoje požehnání, což vedlo k téhle docela nešťastné situaci. Mamka by byla nadšená a podporovala by ho – ne že by táta na její slova dal. V tátově světě ženy neměly právo na vlastní názor. Obrátila jsem myšlenky zpátky k Richardovi, který trpělivě čekal, až něco řeknu. Ale co jsem pro všechno na světě mohla říct? Nešlo o to, že bych ho nemilovala – právě naopak. Zamilovala jsem se do něj, jakmile jsem ho uviděla přes taneční sál v domě jeho rodičů v Hove na večírku pořádaném na jaře osmatřicátého roku. Toho večera vypadal úžasně, ve fraku, s vysokou, štíhlou postavou a širokými rameny. Okamžitě mě pobláznil. Naše pohledy se setkaly a mně jako by roztálo srdce. V křehkém věku sedmnácti let jsem považovala za znak dospělosti, že mám chlapce. Kdyby šlo o kohokoliv jiného než o Richarda, nejstaršího syna tátova bývalého velitele v poslední válce, rodiče by mi takový vztah zakázali. A teď mě žádal o ruku. Nejspíš jsem to měla vytušit. Ale... Z úvah mě vytrhl Richard, který ke mně přistoupil a vzal mou ruku do své. Byla teplá, měkká a něžná. Na slunci se mu blyštily oči i krém v pískově zbarvených vlasech.

„Lily, jestli potřebuješ čas na rozmyšlenou, samozřejmě si ho můžeš vzít. Promiň mi, prosím, jestli jsem byl trochu emotivní, ale opravdu tě miluju. A opravdu myslím, že se by se mi líbilo, kdybys byla moje žena.“ Němě jsem přikývla a Richard mě zase pustil. „Jenom tě poprosím, aby sis nedávala moc načas – příští pátek odplouvám do Singapuru a do té doby bych rád znal tvou odpověď.“

„Opravdu musíš odjet?“ Kdyby zůstal, mohli bychom spolu strávit víc času. A já bych měla lepší příležitost zjistit, jestli s ním chci strávit zbytek života.

„Víš, že ano, Lily. Otcovu společnost zabralo ministerstvo války a spoléhají na mě, že pojedou dohlédnout na výrobu gumy a zajistím, aby dodávky držely krok s poptávkou. Víím, že mi někteří přátelé vyčítají, že nejsem v uniformě a nepochoduju sem a tam s puškou v ruce, ale tohle je taky

důležitá práce pro válečné úsilí. Gumu potřebujeme a otec chce, abych zařídil, že nezklameme naše ozbrojené síly.“ Za řeči se docela rozohnil – zbrunátněl a dmula se mu hrud'. Přikývla jsem, ačkoliv pochopil úplně špatně důvody k mému postoji.

„Budu o tom přemýšlet,“ zašeptala jsem. Nedokázala jsem se mu podívat do očí.

Narovnal se a mírně zavrtěl hlavou. Jeho oči ztratily něžný výraz. Rozrušila jsem ho a možná, což by bylo ještě horší, jsem ho ztrapnila. Zlehka, zdrženlivě mě políbil na tvář. I v takové chvíli, kdy mě žádal, abych mu zasvětila celý svůj život, lpěl na představách o náležitém chování z minulého století, které vládly životům našich rodičů. Kéž by je odvrhl, vzal mě do náručí a pořádně mě políbil, až by se mi zatočila hlava.

„Jestli mi nebudeš moct dát odpověď před mým odjezdem, snad nebude příliš neomalené, abych tě požádal, ať počkáš na můj návrat?“

Znovu jsem nesvedla nic jiného než přikývnout. Dočista mi selhal hlas.

„Asi bude nejlepší, abych šel.“ Střelil pohledem k domu. „Buď tak laskavá a vyříd' rodičům mé poručení.“

Opět jsem přikývla, i když jsem i uvědomovala, že pravděpodobně vypadám jako kachna, jak tak pořád kývu hlavou. Dívala jsem se, jak se vzdaluje zahradou a prochází postranní brankou na náměstí terasovitě uspořádaných řadových domků se štukovanými průčelími, všudypřítomných v bohatších částech západního Brightonu.

Klesla jsem na lavičku a sklonila jsem hlavu k rukám s propletenými prsty. Nad hlavou mi zavřeštěl racek. Drahy spolehlivý, stálý, jistý, rozumný, slušný Richard, který ode mě nikdy nevyžadoval nic intimnějšího než cudný polibek na sevřené rty. Nebyl žádný Cary Grant, ale byl to dobrý člověk, byť mu zoufale chyběla vášeň. Stačilo to? Ach, proč mě nemohl pořádně políbit? A manželství? Vzdychla

jsem. Vůbec jsem se netěšila na to, až mamce povím, že jsem neřekla ano. Nepochopí, jak se ve mně při pomýšlení na manželství všechno svírá a že mi pouhá představa snubního prstýnku na prstě připadá jako vězení. Chtěla jsem od života víc než být přivázaná ke kuchyňskému dřezu. Táta bude zuřit. Nepochybně mě obviní ze sobectví, neposlušnosti a z toho, že přivádím rodinu do hanby. To bylo jedno z jeho oblíbených pokárání. Dívala jsem se do slepé uličky – a byl to docela bezútěšný pohled.

4

Grace

Srpen 2015

Přípravy pohřbu poskytly Grace dokonalou výmluvu, proč odložit procházení babiččiny osobních věcí. O několik dní později, když Harry odjel na víkend k Benovi a ona odeslala svůj sloupek šéfredaktorovi, jí však výmluvy došly. Obrnila se a vešla do babiččina pokoje. Visela v něm pořád stejná vůně, jakou si s ním Grace spojovala od dob, kam sahaly její vzpomínky: konvalinek a růží, s náznakem pleťového krému a spreje na vlasy. Právě sem utekla poté, co ji prarodiče usadili na pohovku v obývacím pokoji a s uplakanými očima jí oznámili, že se její matka už nevrátí. Došlo k automobilové nehodě a maminka odešla žít s anděly do nebe. Pětiletá Grace tehdy padla obličejem na měkkou příkrývku a vzlykala, dokud neusnula. Přepadla jí zoufalá touha udělat to samé i teď. Nezáleželo na tom, že babička prožila dlouhý život – Grace pořád připadalo neskutečně nefér, že zemřela. Pořád jí to připadalo příliš brzy.

Další vzpomínka na tenhle pokoj, další temná noc. Tahle vzpomínka nebyla tak ostrá jako na den, kdy zemřela matka, ale vybavovala si měkkou příkrývku, pod kterou si zalezla, i chladnou bavlnu babiččiny noční košile, do níž se vpíjely její slzy. Vybavovala si i hluboký zmatek, s nímž se v pětileté nevinosti ptala: „Kdy se táta vrátí, babi?“ Lily ji pohládila

po vlasech a přitiskla k sobě, div ji neudusila. „Neboj se, zlatíčko,“ zašeptala. „Pořád budeš mít mě a dědu.“

Grace si představila lacinou kondolenci v bedně s ostatními vyhozenými obálkami, krabicemi od pizzy a další vyřazenou poštou a zachvěla se. Otcovo jméno v tomhle domě nezaznělo desítky let, přinejmenším když byla v doslechu, a tahle kondolence teď znovu otevřela starou mokvající ránu plnou zlosti a odporu. Zavrtěla hlavou, vrátila se v myšlenkách do přítomnosti a rozhlédla se po pokoji, aby odhadla, kde bude nejlepší začít.

„Tak se do toho dej,“ pobídla se a otevřela skříň – byla si jistá, že zvládne poskládat oblečení do pytlů pro charitu.

O dvě hodiny později byla ramínka a police ve skříní prázdné a Grace seděla na zemi mezi hromádkami sukní, šatů, kabátů, blůz, svetrů a pletených vest. Byla vyčerpaná a měla pocit, že v pokoji panuje nesnesitelné horko. Otevřela okno, aby dovnitř vpustila letní vzduch. Vánek s sebou přinášel vůni moře, jež se mísila s lehkou květinovou vůní pokoje.

Zpod hromady bot, krabic a kabelek na dně skříně vyčnívala čtvercová, krémově zbarvená kartonová krabice a Grace ji vytáhla. Víko zdobil spleťtý zlatý vzor, časem vybledlý. Grace ho opatrně zvedla a odhrnula tenký zažloutlý papír. Pod ním našla velké a velice těžké fotoalbum s krémovými deskami ohraničenými zlatým reliéfním lemem. Zvedla album z krabice a opřela se o měkkou postel.

Na prvním snímku byla nevěsta a ženich pod známým gotickým obloukem kostela svatého Jana. Dovecote se příliš nezměnil. Grace se dotkla fotografie prstem a přejela jím po babiččiných šatech s výstřihem do V, které jí cudně zakrývaly kolena. Byly to krásné, byť docela prosté šaty, s rukávy po loket, ve předu nabrané, takže vytvářely dojem lodní příďe. U pasu se cosi kovově blýskalo, možná opasek.

Na černobílém snímku se nedalo určit, jakou měly šaty barvu. Graceina babička měla i malý klobouček se sítkou místo závoje. Byly to úplně jiné šaty, než v jakých se vdávala Grace, pečlivě vybrané, aby zamaskovaly její těhotenské břicho. Dědeček se ženíl v jednořadovém obleku, který vypadal jako normální pracovní oblek, žádný frak nebo nóbl cylindr. Babička držela v ruce malou kyticí s několika růžovými květy mezi spoustou zeleně. Oba byli neskutečně atraktivní. A nejlepší byly jejich úsměvy, z nichž sálalo teplo a štěstí.

Grace zalistovala stránkami alba a napadlo ji, že mnoho lidí, které tu viděla, už je pravděpodobně po smrti. Prohlížela si obličej mladíků, patrně přátel a kolegů jejího dědečka. Kolik z nich bojovalo a zemřelo ve válce? Naskákala jí husí kůže a rychle otočila stránku.

Zde byla fotografie nevěsty obklopené nastrojenými ženami. Zpod zimních kabátů vyčnívaly rovné sukně po kolena a prsty v rukavicích svíraly hranaté kabelky. Dvě z nich na sobě měly uniformu s tuhými čepci na hlavách – patrně šlo o zdravotní sestry. Byla tu i vysoká štíhlá jeptiška v plachetce a hábitu. Postarší žena s lokny držela v náručí holčičku, která vypadala, že jí ještě nejsou ani dva roky. Cumlala palec a hlavu měla opřenou o ženin krk. Grace s dlouhým povzdychem vrátila album do krabice a zavřela ji.

Později odpoledne Grace odjela po krátké, strmé silnici k domu s pečovatelskou službou Bayview a zaparkovala na konci klikaté příjezdové cesty. Strohost dvou domů z eduardovského období, z červených cihel a s arkýřovými okny, zjemňoval nedávno přistavěný skleněný vchod, který je propojoval. V truhlíkách na oknech kvetly jiřinky a chryzantémy, jež dodávaly celku na barevnosti. Listy platanu stojícího na kraji svažitého trávníku ševalily v teplém, slavném vánku, který jemně pohládl Grace po kůži, jakmile

vystoupila z auta. Když se stav jejího dědečka minulé léto zhoršil natolik, že už nemohl bydlet doma, babička se ho zdráhala přesunout do Bayview. Neřekla proč, jen že by byla raději, kdyby mohl jít někam jinam. Speciální péče věnovaná pacientům s demencí, již v Bayview nabízeli, však byla příliš dobrá, než aby si ji mohli dovolit odmítnout, a dědeček taky zůstal docela blízko u jejich domova. Babička nicméně při každé zdejší návštěvě působila napjatě a často se zdála být právě tak pohroužená do dávných vzpomínek jako děda. Bylo zvláštní, že právě tohle Grace napadlo, když otevřela vchodové dveře.

V recepci se zapsala do návštěvní knihy a do nosu ji udeřil lehce rozeznatelný zápach vše prostupujícího parfému s chemicky květinovou vůní používaný k zamaskování pachu moči a čisticího prostředku. To a dusivé horko společenské místnosti byly dvě věci, na něž si Grace nikdy nezvykla a které měla napořád spojené s bezmocným smutkem, jenž ji tížil.

Richard seděl jako obvykle v třešňově červeném křesle s vysokým opěradlem a omyvatelným polstrováním u nejvzdálenějšího okna s výhledem na přední trávník a moře. Jednou Grace řekl, že má tohle křeslo rád, protože je „nejdál od Brendy, která trpí samomluvou a páchne močí“. Grace tehdy zatoužila – a nikoliv poprvé –, aby ho mohla odvézt domů, od Brendy a ostatních. Od pronikavého zápachu toho parfému a nesnesitelného horka. Ale věděla, že by se o něj nedokázala sama postarat. Na to byl jeho stav příliš vážný. V posledních dnech ještě zhubl, pokud to vůbec bylo možné, a měl nahrbenější ramena. I tak z něj pořád vyzařovala autorita, což byl působivý výkon vzhledem k tomu, že měl na sobě tepláky, papuče a župan. Měl husté vlasy, stářím bílé a jemné jako chmýří, ale jeho šedé oči zůstávaly očima mladého ženicha na svatebních fotografiích, byť je teď obklopovaly záhyby vrásčité kůže.

„Ahoj, dědo.“ Grace se usmála, položila kabelku na zem a posadila se na prázdnou židli vedle něj. Nepatrně na ni kývl, s prázdným pohledem bez náznaku, že by ji poznal. Na tom nebylo nic neobvyklého; už to byl nějaký čas, kdy si na ni naposledy vzpomněl. Když se jí poprvé zeptal, kdo je, proplakala pak celou hodinu v autě.

„Přinesla jsem ti něco ukázat.“

To ho podle všeho zaujalo, protože několikrát sevřel a rozevřel vrásčitou ruku v klíně.

Grace vytáhla z kabelky fotoalbum a viděla, jak se Richardovi rozzářil obličej a jeho pohled se zaostřil. To album poznal. Položila mu ho do klína a tiše sledovala, jak přejíždí kostnatým zkřiveným prstem po zlatém lemu.

„Odkud to máš?“ zeptal se chraptivým šepotem a Grace zaváhala. Heather ji varovala, že kdykoliv se mu někdo pokusí oznámit, že jeho žena je po smrti, vždycky ho to silně rozruší.

„Dala mi ho Lily, abych ti ho ukázala,“ zalhala.

„Čekám, že se za mnou brzy přijde podívat,“ řekl. Světlo v jeho očích bylo jako dýka zabodnutá do Graceina srdce.

„Ano, určitě ano,“ zalhala znovu. „Můžu ti pomoci?“ Richard přikývl a Grace otevřela album.

„Páni,“ vydechl Richard a zasmál se. „Byl jsem fešák, co?“

Grace se taky zasmála. „To jsi opravdu byl.“

„A pořád jsi,“ dodala Heather, která právě procházela kolem.

Grace s Richardem listovali fotografiemi. Některé inspirovaly Richarda k nějaké poznámce, nad jinými pevně sevřel rty. Nad některými mu po obličejí přelétl stín a Grace se neptala na mladíky, jejichž snímky v něm zjevně vyvolávaly bolestné vzpomínky. Děda se brzy unavil, hlava mu poklesla ke straně a do očí se mu vrátil nepřítomný pohled, a tak mu Grace vzala album z klína a uložila ho do kabelky. Když se k němu otočila zpátky, aby se s ním rozloučila, už spal.

Když Grace dorazila domů, odpoledne už přešlo v podvečer. Nalila si velkou sklenici merlotu a klesla na pohovku. Dům byl bez Harryho vždycky velice tichý, obzvláště teď po Lily-ině smrti. Na mobilu jí zapípala příchozí zpráva:

Ahoj, mami. Ptal jsem se táty, jestli můžu jít s Jakem do kina a potom u Jakea přespat. Tátovi to nevadí, pokud to odsouhlasíš i ty. Prý mě vyzvedne zítra a přiveze mě domů. Můžu jít? Prosím? x

Grace si povzdychla; její syn rostl rychleji, než by se jí líbilo.

Mně to taky nevadí. Díky, že ses zeptal, a dobře se bav! Mám tě ráda. x

Díky, mami. Já tebe taky. x

Jak dlouho ještě bude končit zprávy „x“ na znamení, že jí posílá pusy? A kolik jí zbývá času, než Harry začne považovat za trapné, aby říkal matce, že ji má rád? Rychle rostl a měnil se, pořád však bude její dítě, i když ji nevyhnutelně přeroste. Znovu jí pípl telefon. Tentokrát psala Rachel.

Ahoj, jak se máš?

Držím se. Třídila jsem věci po babičce. Našla jsem jejich svatební album a vzala jsem ho ukázat dědovi. Byl nadšený.

To je pěkné! Píšu jenom kvůli dnešnímu večeru.

Grace ve slabé chvíli souhlasila, že doprovodí Rachel na speed-dating zorganizovaný v místním hostinci U královského dubu. Zaúpěla. To znamenalo, že si bude muset

najít nějaký úbor, v kterém nebude vypadat jako třiatřicetiletá rozvedená matka s dítětem. Přečetla si zbytek Racheliny zprávy.

*Opravdu moc se omlouvám, ale budu to muset zrušit.
Něco mi do toho vlezlo.*

Grace se zamračila; taková mlhavost se Rachel vůbec nepodobala. Pokud z toho ale plynulo, že se Grace vyhne nutnosti nezávazně konverzovat s neznámými, zoufalými, nadržnými a patrně taky divnými muži, nehodlala si stěžovat. Rachel zjevně dostala lepší nabídku. Grace chvíli počkala a pak odpověděla:

Ale ne, a já se tak těšila! Je všechno v pořádku?

Jo, jenom se objevila nějaká akce z práce, na kterou musím jít. Promluvíme si pak. Měj se!

Něco se rozhodně dělo, protože odkdy Rachel chodila na „akce z práce“? Obvykle se jim vyhýbala jako moru. Ať se ale jednalo o cokoliv, Rachel jí to poví, až bude sama chtít. Volný večer aspoň znamenal, že Grace mohla pokračovat v třídění babiččiny věcí, nebo mohla zůstat sedět na pohovce a dívat se na nějaký hloupý televizní program...

O tři epizody reality show *Love Island* později měla sklenku vína vypítou, a i když byla v pokušení si ji dolít, za čelem jí začínala tepat tupá bolest hlavy. Potřebovala jít brzy do postele. V týdnech po babiččiny smrti se jí nespalo dobře a noci, během nichž se převalovala na posteli, si vybíraly svou daň.

Vystoupala do prvního patra a zastavila se před dveřmi do babiččina pokoje. Nedokázala se zarazit – otevřela je a vstoupila

dovnitř. Závěsy byly roztažené a dovnitř se linul měsíční svit, dopadal na postel i na fotoalbum, jež na ní Grace nechala ležet po návratu z Bayview. Posadila se na postel, přitiskla si album k prsům a jemně se zakolébala, jako kdyby uspávala dítě. Patřilo tohle všechno k truchlení? Drtivý strach nechat někoho odejít bez toho, aby si uložila do paměti každou vteřinu jejich života? Pevně zaklapla víko krabice. Musí se vzpamatovat. Právě to by jí babička řekla. Nech to plavat, přesuň se dál.

Otevřela dveře skříně a sklonila se, aby vrátila album tam, kde ho našla. Nebylo nutné honem všechno vyklízet, ty věci nikam nezmizí a ona taky ne. Zrak jí padl na další krabici, větší než krabice od bot, vyčnívající zpod změti na dně skříně. Grace ji zvedla, položila na postel a rozsvítila.

Tahle krabice byla plná malých fotografií a navrchu ležela přeložená obálka formátu A4 převázaná modrou stuhou. Grace stuhu rozvázala a sáhla dovnitř. Vzápětí vytáhla štůsek tenkých papírů, které kdysi snad mohly být bílé, ale stářím zežloutly. Dopisy. Grace oddělila první z nich a zvedla ho ke světlu. Papír pokrývalo úhledné mužské písmo, jež okamžitě poznala z narozeninových a vánočních přání, která během třiceti let dostávala. Podívala se na datum v horním rohu: Singapur, květen 1940.

Bylo dojemné, že si Lily schovávala Richardovy dopisy. Odloučení pro ně muselo být těžké – dělila je polovina světa, navíc světa zmítaného válkou. Svatební album Richarda potěšilo. Možná ho potěší, když znovu uvidí svoje dopisy? Mohla by mu je předčítat. Jako by tím Lily zůstala aspoň o něco déle naživu.